

Adviesbureau

Mertens B.V.

ACTIVITEITENPLAN VOGELS ANKERPAD 12 TE ESPEL

Advies op het gebied van natuur, ruimtelijke ordening en natuurwetgeving.

Eindrapport

ACTIVITEITENPLAN VOGELS ANKERPAD 12 TE ESPEL

rapportnummer 2025.4701

3 oktober 2025

In opdracht van:
Bouwbedrijf Doorn
Verlengde Gildenweg 19
8304 BK Emmeloord

Adviesbureau Mertens B.V.
Bureau voor natuur, ruimtelijke
ordening en natuurwetgeving

 Utrechtseweg 120, 6871 DV Renkum



 info@adviesbureau-mertens.nl
 www.adviesbureau-mertens.nl

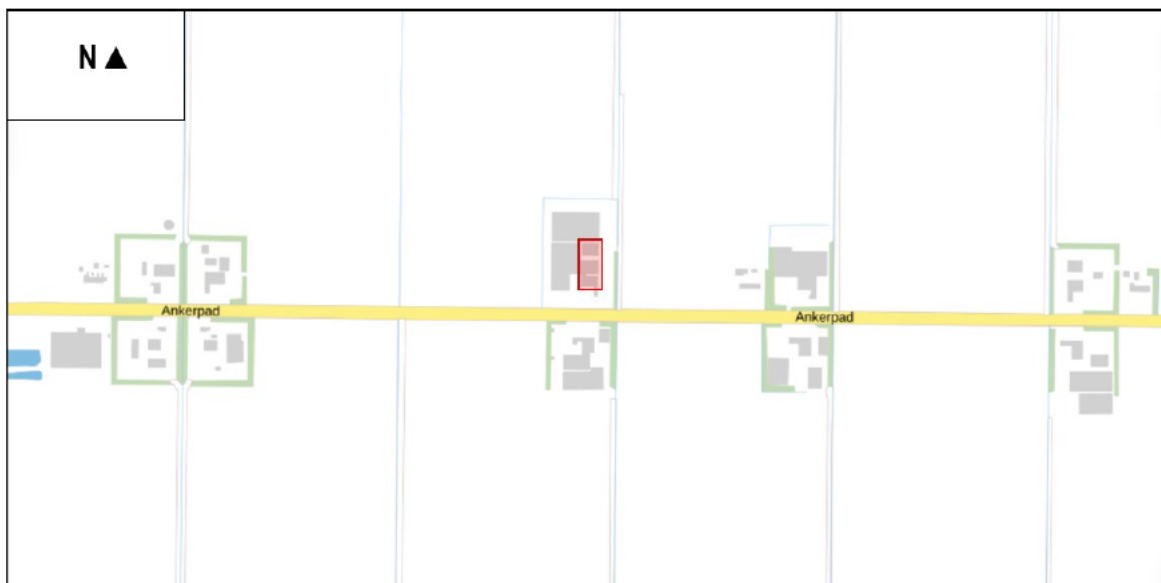
INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING	2
1.1 INLEIDING	2
1.2 AANLEIDING	2
1.3 DOEL	3
1.4 DE PLANNEN	4
1.5 DE PLANNING	4
1.6 OPBOUW ACTIVITEITENPLAN	4
2. BESCHERMDE PLANTEN- EN DIERSOORTEN.....	6
2.1 BESCHERMDE PLANTEN- EN DIERSOORTEN IN DE OMGEVINGSWET	6
2.2 RODE LIJST	7
3. ECOLOGIE AANGEVRAAGDE SOORTEN	8
3.1 HUISMUS	8
3.2 BOERENZWALUW	8
3.3 HUISZWALUW	9
4. HUIDIGE SITUATIE	10
4.1 LOODSEN EN DAK DOMEINSCHUUR	10
4.2 HUISMUS	10
4.3 BOERENZWALUW	10
4.4 HUISZWALUW	10
4.5 ONDERZOEK	11
5. MITIGERENDE EN COMPENSERENDE MAATREGELEN	12
5.1 SITUATIE	12
5.2 VEREISTE COMPENSATIE DOMEINSCHUUR (BOERENZWALUW EN HUISZWALUW).....	12
5.3 VEREISTE COMPENSATIE DOMEINSCHUUR (HUISMUS).....	13
5.4 MITIGATIE	14
6. BELANG	16
6.1 ALGEMEEN.....	16
6.2 VOORWAARDEN ONTHEFFING.....	16
6.3 ALTERNATIEVEN	16
6.4 BELANG	17
6.5 STAAT VAN INSTANDHOUDING VAN DE HUISMUS	18
6.6 STAAT VAN INSTANDHOUDING BOERENZWALUW	19
6.7 STAAT VAN INSTANDHOUDING BOERENZWALUW	20
6.8 STAAT VAN INSTANDHOUDING HUISZWALUW	21
7. CONCLUSIE	23
GERAADPLEEGDE LITERATUUR.....	24

1 INLEIDING

1.1 Inleiding

Er is het voornemen voor de sloop en nieuwbouw van twee (geschakelde) schuren en de vervanging van een dak aan het Ankerpad 12 te Espel, gemeente Noordoostpolder. In de te ontwikkelen panden zijn nesten van huismus, boerenwaluw en huiswaluw (Adviesbureau Mertens, 2025). De verblijfplaatsen zijn beschermd via de Omgevingswet. Op grond hiervan is geconstateerd dat een Flora- en fauna-activiteit van de Omgevingswet moet worden aangevraagd. In het kader van het voorkomen van overtreding van verbodsbepalingen uit de Omgevingswet moeten bij de geplande ingreep mitigerende maatregelen worden getroffen. Dat zijn maatregelen die erop gericht zijn negatieve effecten op de aangetroffen huismus, boerenwaluw en huiswaluw zoveel mogelijk te voorkomen dan wel te verzachten. Op grond hiervan is aan Adviesbureau Mertens BV te Wageningen gevraagd om een plan op te stellen hoe verder omgegaan dient te worden met het de aanwezigheid van deze soorten vogels. In onderhavig rapport wordt verslag gedaan van dit zogenaamde activiteitenplan.

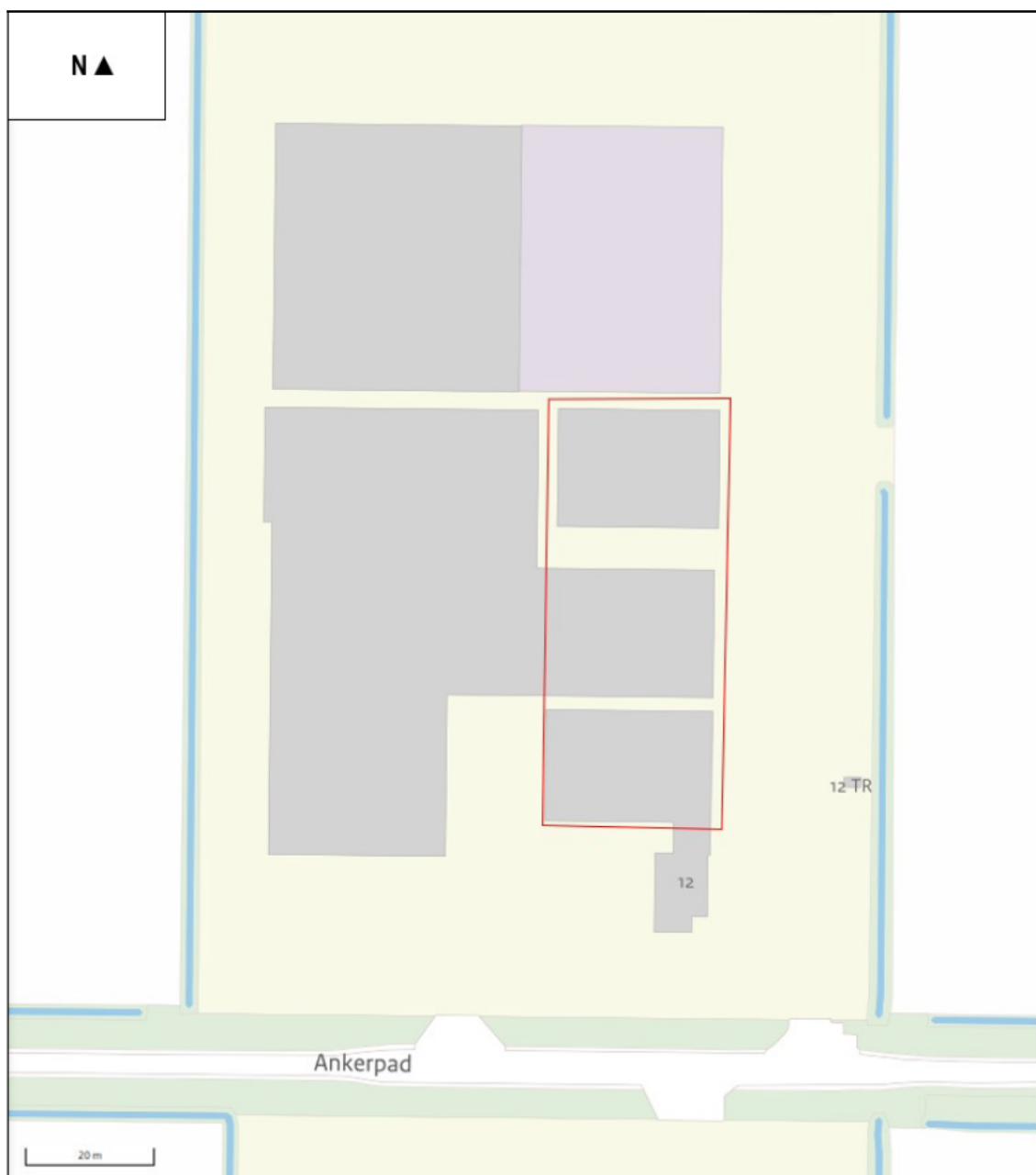


Figuur 1. Globale ligging van het plangebied aan het Ankerpad 12 te Espel.

1.2 Aanleiding

Aan het Ankerpad 12 te Espel is akkerbouwbedrijf gelegen. Het betreft meerdere loodsen, een (domein)schuur, een woning met tuin, bestrating en rondom een (wind)singel. Het voornemen is twee oostelijke loodsen te slopen en te herbouwen en daarnaast de schuur te voorzien van een nieuw dak. De plannen voor het akkerbouwbedrijf, inclusief de overige opstallen, zijn conserverend.

In de te ontwikkelen panden zijn nesten van huismus, boerenwaluw en huiswaluw (Adviesbureau Mertens, 2025). In het kader van de Omgevingswet dient rekening gehouden te worden met deze vogels. In figuur 2 wordt de ligging van het plangebied weergegeven.



Figuur 2. Detailbeeld van het plangebied en omgeving aan het Ankerpad 12 te Espel.

1.3 Doel

De voorliggende rapportage beschrijft de handelingen die moeten worden uitgevoerd om negatieve effecten op beschermde soorten zoveel mogelijk te voorkomen dan wel te verzachten. Het rapport beantwoordt de volgende vragen:

- In welke periode dient de ingreep te worden uitgevoerd om negatieve effecten op huismus, boerenzwaluw en huiszwaluw zoveel mogelijk te voorkomen?
- Welke aanpassingen in de werkwijze tijdens de ingreep kunnen negatieve effecten op huismus, boerenzwaluw en huiszwaluw zoveel mogelijk voorkomen?
- Welke voorwaarden moeten aan de ingreep gesteld worden om de functionaliteit van het leefgebied voor huismus, boerenzwaluw en huiszwaluw te behouden?

1.4 De plannen

De aanvraag heeft alleen betrekking op het plangebied zoals weergegeven in figuur 2.

De voorgenomen plannen betreffen de sloop van twee loodsen en nieuwbouw en daarnaast de schuur te voorzien van een nieuw dak. De onderstaande werkzaamheden zijn voorzien:

- Sloop van de twee loodsen,
- Herbouw van de twee loodsen,
- Schuur te voorzien van een nieuw dak.

Het omliggende terrein rond het plangebied aan het Ankerpad 12 te Espel worden enkel gebruikt voor de tijdelijke opslag van materialen/plaatsing van bouwsteigers. Tijdens de uitvoer van de werkzaamheden worden geen bomen of vegetatie gesnoeid of gekapt.

1.5 De planning

De plannen voor de sloop en nieuwbouw van de twee loodsen en vervanging dak schuur zijn op zo'n kortst mogelijke termijn voorzien. Hierbij wordt de volgende planning aangehouden (verschillend voor de loodsen en domeinschuur):

Twee geschakelde loodsen

- september 2025; aanvraag vergunning flora- en fauna activiteit van de Omgevingswet,
- december 2025; verlenen vergunning flora- en fauna activiteit van de Omgevingswet,
- december 2025; tijdelijke compenserende maatregelen huismus treffen,
- februari 2026; functioneel maken loodsen op huismus,
- februari 2026 - september 2026; sloop en nieuwbouw,
- tweede deel februari 2026; definitieve compensatie huismus realiseren
- februari 2027; eventueel verwijderen tijdelijke compenserende maatregelen

Domeinschuur

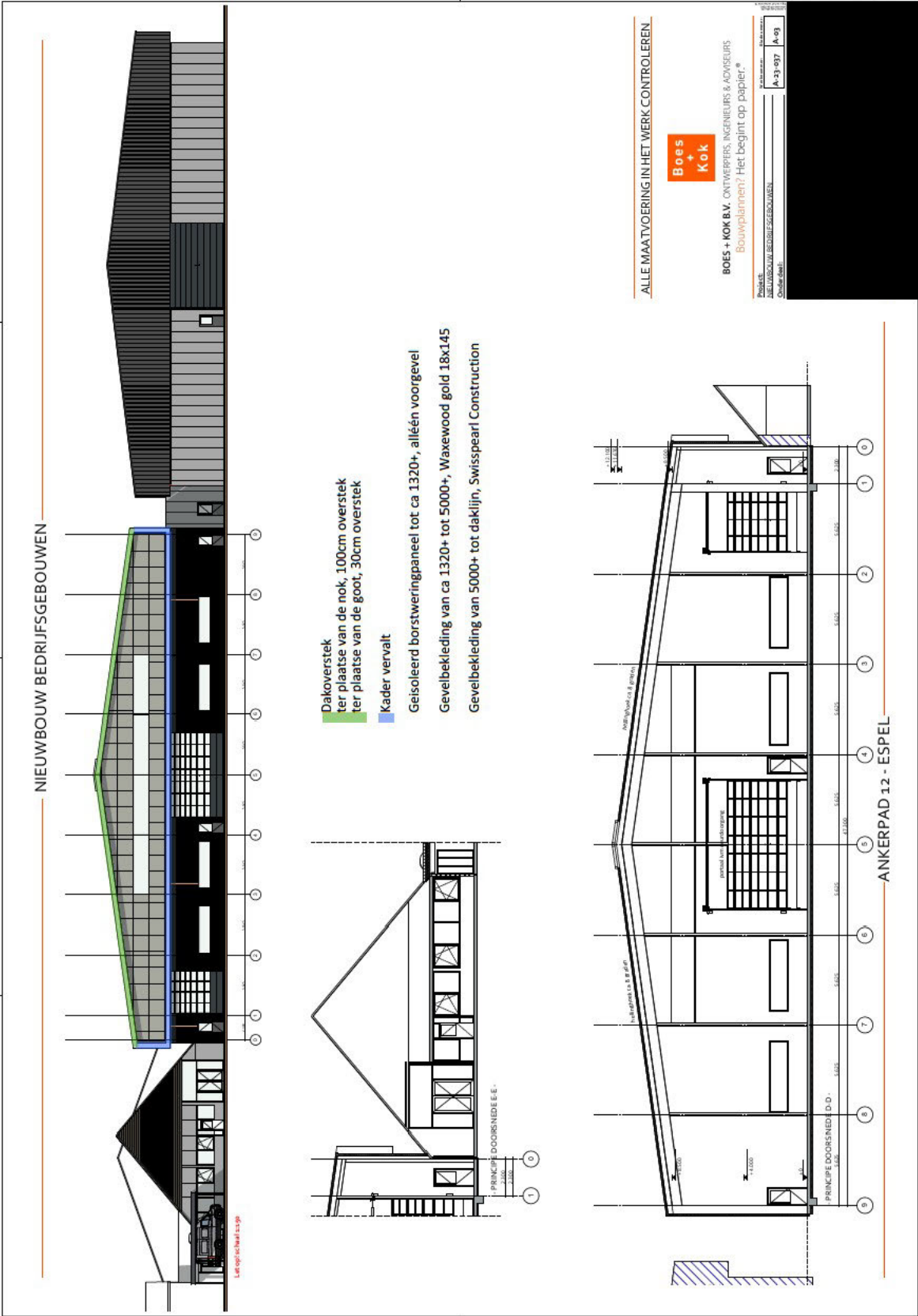
- september 2025; aanvraag vergunning flora- en fauna activiteit van de Omgevingswet,
- december 2025; verlenen vergunning flora- en fauna activiteit van de Omgevingswet,
- half januari - half februari 2026; vervanging dak,
- tweede deel februari 2026; definitieve compensatie boerenwaluw en huiswaluw realiseren¹,

Omdat er mogelijk enige vertraging zal optreden in deze planning wordt aanvraag flora- en fauna activiteit aangevraagd voor de periode september 2025 t/m eind september 2028.

1.6 Opbouw activiteitenplan

Na een korte uitleg over de soortbescherming van de Omgevingswet (hoofdstuk 2) wordt een korte samenvatting gegeven over de ecologie en de huidige situatie ten aanzien van de huismus, boerenwaluw en huiswaluw. Vervolgens worden in hoofdstuk 5 mitigerende en compenserende maatregelen weergegeven. In hoofdstuk 6 worden de ingreep in relatie tot het wettelijk belang besproken. Tot slot wordt in hoofdstuk 7 een conclusie weergegeven.

¹ Ondanks dat er volledig buiten het broedseizoen van boerenwaluw en huiswaluw kan worden gewerkt, zullen de nesten van boerenwaluw en huiswaluw verloren gaan als gevolg van de dakvervanging.



Figuur 3. Beeld van de beoogde nieuwbouw aan het Ankerpad 12 te Espel.

2. BESCHERMDE PLANTEN- EN DIERSOORTEN

2.1 Beschermde planten- en diersoorten in de Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Deze wet zorgt er, simpel gezegd, voor dat alle regels over de fysieke leefomgeving duidelijker en overzichtelijker worden, de leefomgeving integraal wordt benaderd en leidt tot snellere en betere besluiten. In de Omgevingswet is ook de natuurbescherming geregeld die voorheen werd geregeld via de Wet natuurbescherming. Het doel is één wet voor alle activiteiten in de fysieke leefomgeving en is ingegeven door de vraag naar een eenvoudige en overzichtelijke wet. De Omgevingswet is meer gericht op maatwerk, door meer ruimte te geven aan overwegingen van decentrale overheden. De Omgevingswet regelt de bescherming van natuurgebieden, beschermde planten- en diersoorten en daarnaast de bescherming van houtopstanden.

In de Omgevingswet wordt gesproken over het verbod om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten (art. 5.1. tweede lid, aanhef en onder g Omgevingswet). Wat de schadelijke handelingen zijn en hoe en welke soorten beschermd zijn, staat in het Bal² in 11.2.2 (soorten vogelrichtlijn), 11.2.3 (soorten Habitatrichtlijn) en 11.2.4 (andere soorten). In deze paragrafen staan de vergunningsplichtige en vergunningsvrije cases en uitzonderingen op de vergunningsplicht.

Het college van Gedeputeerde Staten van de provincie is (in de meeste gevallen) bevoegd gezag voor de toetsing van handelingen met beschermde natuurgebieden, beschermde planten- en diersoorten en daarnaast de bescherming van houtopstanden. Soms heeft een provincie dit gedelegeerd aan een Omgevingsdienst. Deze provincie en soms een Omgevingsdienst zorgt tevens voor de verlening van vergunningen. Bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk bevoegd gezag.

In het Bal staan ook de aanvraagvereisten weergegeven (zie 7.1.8a.2 t/m 7.1.8a.5). Er wordt meer informatie verlangd inzake de onderbouwing van onderzoek, deskundigheid van onderzoeker(s) en resultaten alsmede mitigatie- of compensatiemaatregelen. Het bevoegd gezag moet nagaan of de aanvraag volledig is en de aanvrager zo nodig in de gelegenheid stellen om zijn aanvraag aan te vullen. De volledigheidstoets houdt in dat het bevoegd gezag nagaat of voor de aangevraagde activiteit een natuurvergunning nodig is. Voor algemene soorten zoals bosmuis en bruine kikker is er onder de Omgevingswet een algemene vrijstelling (art. 4.31 Or en bijbehorende bijlage V11c).

Binnen de Omgevingswet zijn veel diersoorten beschermd. Het gaat om soorten welke vallen onder de Vogel- en Habitatrichtlijn en bepaalde soorten van nationaal belang. Soortbescherming vindt plaats binnen en buiten natuurgebieden en is dus altijd van belang. Binnen het Bal zijn de regels opgesteld over flora- en fauna activiteiten om soorten te beschermen. Soorten beschermd onder de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn strikt beschermd. Voor soorten van nationaal belang geldt een minder strikt regime.

De zorgplicht onder de Omgevingswet heeft een brede basis. In de Omgevingswet is een algemene zorgplicht opgenomen (Art. 1.6 en 1.7 Omgevingswet) voor de gehele fysieke leefomgeving en specifieke zorgplichten in het Bal. Het betreft eventueel significant versturende gevolgen voor Natura 2000-gebieden (art. 11.6 Bal) en activiteiten met gevolgen voor in het wild levende dieren en planten (art. 11.27 Bal). In lid 1 wordt de algemene zorgplicht herhaald en in lid 2 wordt de specifieke zorgplicht voorgeschreven. In lid 2 is voorgeschreven hoe aan de zorgplicht moet worden voldaan, dit gaat dus verder dan de algemene zorgplicht.

² Besluit en Regeling natuurbescherming.

In het kader van de algemene zorgplicht draagt een ieder voldoende zorg voor de fysieke leefomgeving en moet een ieder die weet of redelijkheidswijs kan vermoeden dat zijn activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving;

- Dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel;
- De noodzakelijke maatregelen treft om de gevolgen te voorkomen of,
- Voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zo veel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

De speciale zorgplicht zijn concrete maatregelen welke een ieder dient op te volgen als verantwoordelijke voor een voorgestelde activiteit:

- Welke verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kunnen hebben (artikel 11.6 Bal),
- Welke betrekking hebben tot dieren en planten in het wild (artikel 11.27 Bal),
- Welke betrekking hebben op houtopstanden (artikel 11.116 Bal).

Een handeling valt onder de specifieke zorgplicht als degene die de activiteit verricht of weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die handeling nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving.

De zorgplicht is van toepassing op alle in Nederland natuurlijk voorkomende planten- en dieren. Omdat dit een zeer groot aantal is, zal in de loop van 2025 verder duidelijk worden hoe aan deze zorgplicht verder invulling moet worden gegeven.

2.2 Rode lijst

De Rode lijst met bedreigde soorten worden regelmatig herzien en gepubliceerd. Aan de op deze lijst genoemde soorten komt bescherming toe, voor zover zij vallen onder het beschermingsregime van de Omgevingswet. In dit kader is de zorgplicht van de Omgevingswet van belang omdat de zorgplicht van toepassing op alle in Nederland natuurlijk voorkomende planten- en dieren. Ondanks dat bestaat tussen de soortenbescherming en de Rode lijsten geen formele relatie. Alleen op basis van het criterium "gunstige staat van instandhouding" kunnen bij beschermde Rode lijstsoorten "zwaardere" randvoorwaarden gelden ten aanzien van mitigerende en compenserende maatregelen dan voor algemene soorten. Zo zal het bij zeer algemeen voorkomende soorten die gering afnemen in aantal (Rode lijstsoort met het criterium gevoelig) relatief eenvoudig zijn om aan te tonen dat de "gunstige staat van instandhouding" niet in het geding komt. Voor soorten met een beperkt verspreidingsbeeld en die afnemen in aantal (soorten van de Rode lijst met het criterium bedreigd of ernstig bedreigd) is een uitgebreide effectenstudie wenselijk. Voor deze soorten geldt namelijk de zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild levende dieren, inclusief hun leefomgeving en voor alle planten en hun groeiplaats. De zorgplicht is derhalve ook gericht op het voorkomen van doden en verwonden van algemene soorten. Op deze manier wordt nader invulling gegeven aan de bescherming van soorten die in aantal en/of verspreiding afnemen.

3. ECOLOGIE AANGEVRAAGDE SOORTEN

Vogels komen doorgaans overal in Nederland voor waar enige beschutting is en waar mogelijkheden zijn om te nestelen. Er zijn vogels die ieder jaar een nest bouwen om daarin te broeden zoals de merel. Er zijn daarnaast vogels die jaarlijks terugkeren naar de zelfde nestlocatie zoals boerenzwaluw en huiszwaluw. die jaarrond een zelfde nest gebruiken om in te slapen en te broeden zoals bijvoorbeeld de huismus. De huismus is daarom een standvogel die jaarrond in een gebied verblijft.

3.1 Huismus

Mussen zijn sociale vogels en leven dan ook in groepen. De hele dag onderhouden ze sociale contacten door voortdurend te tjlpen (Sovon.nl, Vogelbescherming.nl, Bij12, 2023). In de directe nabijheid van de nestplaats zoeken huismussen hun voedsel, dat voornamelijk uit bessen en zaden bestaat, op de grond. Daarbij hippen ze op een karakteristieke manier, als een stuiierende pingpongbal, in het rond. Huismussen stellen prijs op een rommelige menselijke omgeving, met struikgewas, schuren, weilanden met vee, gemorst graan en zo verder. Het nest wordt gemaakt in holten van bomen, in nestkasten, onder dakpannen en in gaten en kieren van gebouwen. Het slordige nest bestaat uit takjes, stro, veertjes en (honden- en katten)haren (Sovon.nl, Vogelbescherming.nl, Bij12, 2023)..

Het broedseizoen van de huismus is een belangrijke periode in het jaar waarin deze vogel zich voortplant. Het begin is eind maart of begin april (afhankelijk van het weer) en het einde in augustus, soms zelfs tot in september. Doorgaans betreft het 2 tot 3 legfels per seizoen, soms zelfs vier als de omstandigheden gunstig zijn (Sovon.nl, Vogelbescherming.nl, Bij12, 2023).

De stand van de huismus is in de afgelopen twintig jaar meer dan gehalveerd. Ook in omliggende landen gaat het aantal huismussen achteruit. Op grond hiervan is de soort geplaatst op de Rode lijst van bedreigde diersoorten (LNV, 2017). De oorzaken zijn waarschijnlijk divers. Vermoedelijk speelt de afname van met kruiden begroeide overhoekjes en braaklandjes een rol. Daarin komen insecten voor die de mussen voor hun jongen nodig hebben. Vooral in binnensteden is er nog weinig braakland over en de afstand van de binnensteden tot zulke terreinen aan de rand van steden wordt steeds groter door groeiende steden. Misschien speelt ook de renovatie van oude steden een rol doordat het moeilijker wordt om nesten te maken in de nieuwe daken. Daarnaast worden de predatie door huiskatten en sperwers als oorzaken van de achteruitgang genoemd (Sovon.nl, Vogelbescherming.nl, Bij12, 2023).

3.2 Boerenzwaluw

De boerenzwaluw is een trekvogel die aankomt in voorjaar: eind maart tot begin mei (afhankelijk van het weer). In augustus-oktober vertrekken de boerenzwaluwen weer.

De boerenzwaluw leeft in Nederland op het boerenland, vaak in de buurt van water en vangt zijn voedsel in de lucht. Het voedsel bestaat uit enorme hoeveelheden kleine vliegende insecten. De boerenzwaluw broedt o.a. in boerenschuren, in loodsen en onder bruggen (IPO, 2024). De Boerenzwaluw nestelt in het hele land in boerenland, met een voorkeur voor gemengde bedrijven (Sovon.nl). Het merendeel van de paren huist in koeien-, varkens- of paardenstallen (Sovon.nl, Vogelbescherming.nl).

Het broedseizoen van de boerenzwaluw is vanaf april tot eind augustus of begin september. Er zijn meestal twee legfels per seizoen, soms een derde als het weer gunstig is. Boerenzwaluwen keren vaak elk jaar terug naar dezelfde nestlocatie(Sovon.nl, Vogelbescherming.nl).

De aantallen zijn in het laatste kwart van de twintigste eeuw afgenomen, al komt dat uit tellingen onvoldoende naar voren bij deze lastig telbare soort (Sovon.nl). De afname is een gevolg van modernisering van bedrijven (o.a. scherpe hygiënemaatregelen, waardoor in stallen vliegende zwaluwen geweerd worden) en intensivering van grondgebruik (resultierend in voedselgebrek). Sinds de eeuwwisseling is de stand stabiel tot licht herstellend. De toenemende populariteit van het houden van hobbypaarden op het platteland biedt enige compensatie voor de afname op meer traditionele broedlocaties (Sovon.nl).

3.3 Huiszwaluw

De huiszwaluw is een trekvogel. De eerste Huiszwaluwen verschijnen eind maart, maar de meerderheid komt aan in april en mei (Sovon.nl). De wegtrek begint in augustus en kent een hoogtepunt eind augustus en begin september. Een maand later passeren de laatste vogels. Vergeleken met enkele tientallen jaren geleden komen Huiszwaluwen in het voorjaar vroeger aan, maar verlaten ze ons land ook eerder in het najaar (Sovon.nl, Vogelbescherming.nl).

Huiszwaluwen broeden in Nederland vrijwel uitsluitend aan gebouwen en bruggen. Ze zijn het talrijkst in de omgeving van meren, plassen en rivieren. De huiszwaluw bouwt zijn nesten onder andere tegen gevels en onder witte dakranden. Het broedseizoen is dan doorgaans van mei tot augustus/september. Doorgaans zijn er twee legsels per seizoen, soms 3 bij een lang en warm seizoen. Huiszwaluwen komen vaak jaarlijks terug naar dezelfde plek en kunnen hun oude nesten hergebruiken (Sovon.nl, Vogelbescherming.nl).

4. HUIDIGE SITUATIE

4.1 Loodsen en dak domeinschuur

De te slopen en nieuw te bouwen twee (geschakelde) loodsen en de schuur van de vervanging van het dak aan het Ankerpad 12 te Espel worden intensief gebruikt. De loodsen worden gebruikt ten behoeve van de opslag van landbouwwerktuigen en het gekoeld opslaan van landbouwproducten. In de domeinschuur is materiaal opgeslagen. Ook rond deze opstallen zijn er zeer regelmatig vervoerbewegingen van personen en gemotoriseerd verkeer.

4.2 Huismus

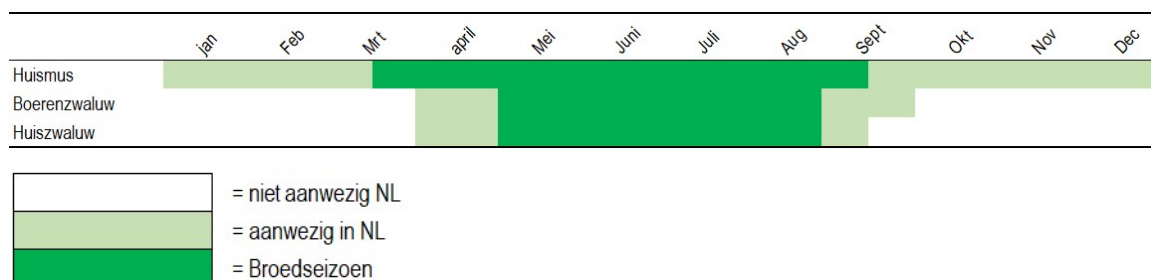
De huismus heeft in één loods, de zuidelijke loods, nesten. Deze nesten bevinden zich tussen twee balken en zijn eenvoudig waar te nemen. In totaal bevinden zich hier zes nesten van de huismus. Op basis van het voorgaande hoofdstuk kan worden geconcludeerd dat er wordt gebroed van maart tot half september. Het plangebied en directe omgeving van de te slopen en nieuwbouw, alsmede vervanging van het dak, is geen essentieel onderdeel in het foerageergebied van de huismus. Dit projectgebied is immers volledig verhard waardoor er geen essentieel foerageergebied aanwezig is.

4.3 Boerenwaluw

De boerenwaluw heeft één nest in de domeinschuur op een balk. Deze balken vallen eenvoudig te controleren op nestlocaties van de boerenwaluw. Ook het vlieggedrag van deze zwaluwen toont één nestlocatie aan. Op basis van het voorgaande hoofdstuk kan worden geconcludeerd dat er wordt gebroed van mei tot september. Het projectgebied is geen essentieel foerageergebied voor de boerenwaluw als gevolg van de volledige verharding.

4.4 Huiswaluw

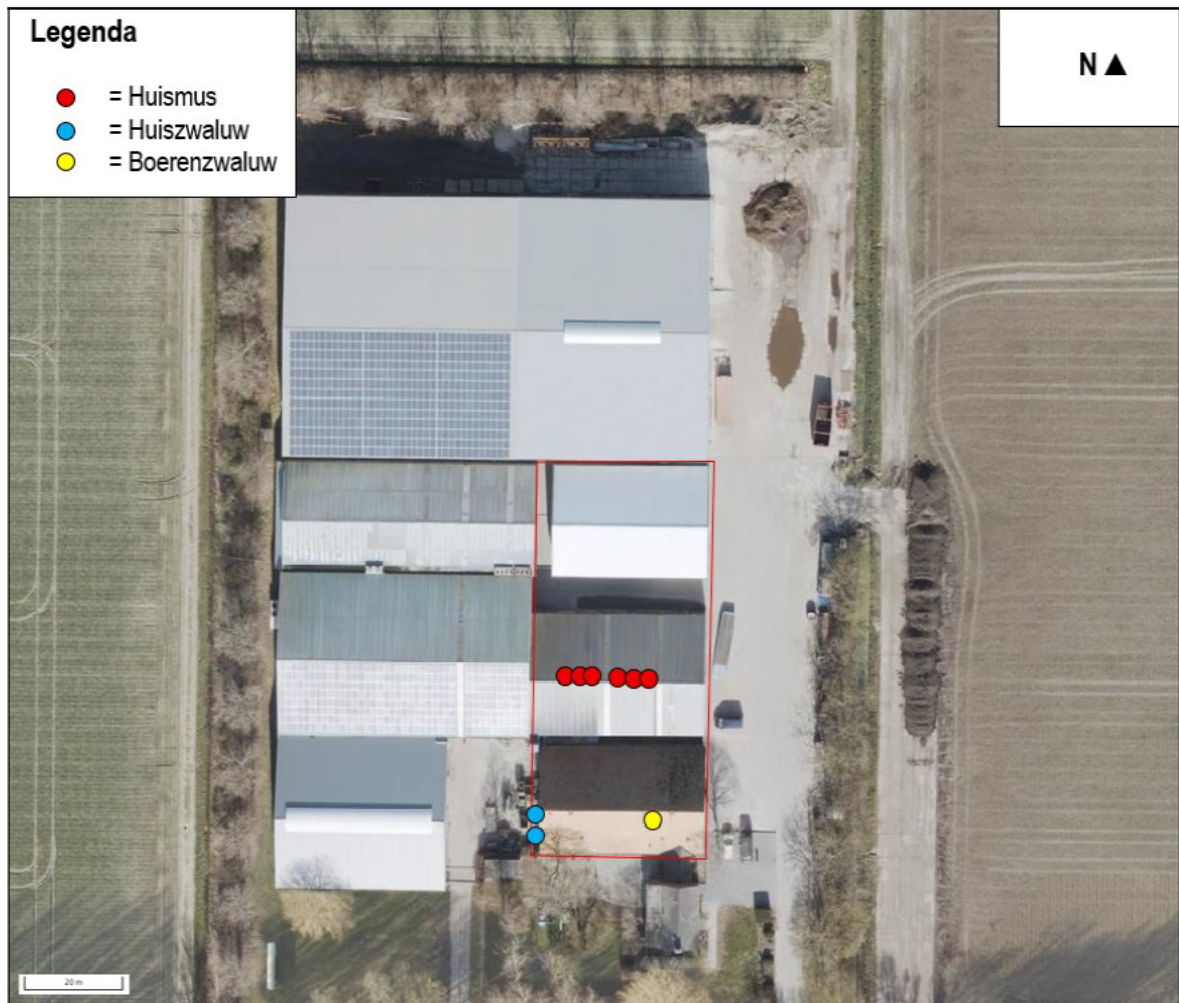
De huisswaluw heeft aan de buitenzijde van de domeinschuur een tweetal nestplaatsen. Deze nestplaatsen vallen eenvoudig te controleren om het gebruik vast te stellen door de huiswaluw. In totaal bevinden zich aan westzijde twee nestplaatsen van de huiswaluw. Op basis van het voorgaande hoofdstuk kan worden geconcludeerd dat er wordt gebroed van mei tot september. Het projectgebied is geen essentieel foerageergebied voor de huiswaluw als gevolg van de volledige verharding.



Figuur 4. Aanwezigheid van de betreffende vogelsoorten met het bijbehorende broedseizoen.

4.5 Onderzoek

De te slopen twee (geschakelde) loodsen en de schuur en de schuur waar het dak van dient vervangen te worden, zijn alle enkelwandig en het dak is eenvoudig te controleren. Er zijn maar zeer beperkt mogelijkheden voor dieren, zoals vogels om weg te kruipen of om tot nestelen te komen. Overal is er goed zicht en kon er gedurende het verkennend onderzoek afdoende onderzoek worden verricht (Adviesbureau Mertens, 2025). Het doen van meer onderzoeksronden zou dan ook niet hebben geresulteerd in een andere situatie dan beschreven in de quick scan (Adviesbureau Mertens, 2025).



Figuur 5. Locaties van de aangetroffen nesten van huismus, boerenzwaluw en huiszwaluw (naar: Adviesbureau Mertens, 2025).

5. MITIGERENDE EN COMPENSERENDE MAATREGELEN

5.1 Situatie

Binnen het projectgebied van het Ankerpad 12 te Espel zijn beperkte mogelijkheden voor vogels om te verblijven. Blijkens de quick scan (2025) hebben toch huismus, boerenwaluw en huiswaluw mogelijkheden gevonden om te nestelen.

5.2 Vereiste compensatie domeinschuur (boerenwaluw en huiswaluw)

In de domeinschuur bevindt zich één nest van boerenwaluw en aan de schuur twee nesten van huiswaluw. Met de plannen is het mogelijk om de werkzaamheden volledig uit te voeren buiten het broedseizoen. Omdat de nesten van boerenwaluw en huiswaluw echter verloren gaan met de werkzaamheden is het van belang dat er nestmogelijkheden aanwezig blijven als de zwaluwen terugkeren.

De werkzaamheden worden daarom in een drietal fases uitgevoerd waardoor het mogelijk is om voortijdig compensatie te realiseren:

1. half januari - half februari 2026; vervanging dak,
2. half februari 2026; realiseren definitieve compensatie.

Ad 1. Het dak zal volledig buiten het broedseizoen van boerenwaluw en huiswaluw worden vervangen.

Ad 2. Er komt compensatie van de verloren gegane nesten van boerenwaluw en huiswaluw op exact de zelfde locatie met een compensatiefactor van 2:

- Vier alternatieve nestlocaties voor de huiswaluw (te realiseren onder witte (dak)randen),
- Twee alternatieve nestlocaties voor de boerenwaluw (in de schuur).

Een beeld en de alternatieve nestkasten voor boerenwaluw en huiswaluw wordt gegeven in figuur 5 en de ligging wordt weergegeven in figuur 7.



Nestplaats boerenwaluw ~~vivara~~ pro KN BZ 03

Nestkast huiswaluw ~~vivara~~ pro KN HZ 04/05

Figuur 6. Alternatieve tijdelijk en definitieve te plaatsen nestkasten en nestplaatsen voor de boerenwaluw en huiswaluw rond het projectgebied aan het Ankerpad 12 te Espel.

5.3 Vereiste compensatie domeinschuur (huismus)

Om goed om te gaan met de nestelmogelijkheden van huismus is het van belang dat er nestelmogelijkheden blijven gedurende de aanleg- en gebruiksfase. Gedurende de vervanging van de schuur dienen tijdelijke mogelijkheden aanwezig te zijn om te nestelen en tot broeden te komen. Na afronding van de sloop en nieuwbouw, is het noodzakelijk dat er definitieve compensatie voor de huismus aanwezig is in de nieuwbouw.

De werkzaamheden worden daarom in een drietal fases uitgevoerd waardoor het mogelijk is om voortijdig (tijdelijke)compensatie te realiseren:

1. Tijdelijke compensatie realiseren voor de huismus buiten het projectgebied,
2. Ongeschikt maken nestlocaties voor de huismus,
3. Realiseren definitieve compensatie voor de huismus in het plangebied,
4. Eventueel verwijderen van de tijdelijke compensatie voor de huismus,

Ad 1. Rond het projectgebied worden geschikte nestlocaties aangeboden voor de huismus in een straal die kleiner is dan 200 van de nestlocaties. Het betreft:

- Twaalf alternatieve nestlocaties voor de huismus (vivara pro NK MU 09) op de buitenzijde van de woning (6), westelijke schuur (3) en noordelijke schuur (3).

Een beeld en de locaties van de tijdelijke alternatieve nestkasten -plaatssen voor de huismus, wordt achtereenvolgens gegeven in figuur 6 en 7.

Ad 2. Na gewinning van de huismus (zie paragraaf 5.3) worden de nesten van de huismus ongeschikt gemaakt. Het ongeschikt maken zal plaats vinden door een doek te plaatsen tussen de balken waar de nesten van de huismus in zijn gemaakt. Tussen het ongeschikt maken en de start van de werkzaamheden moeten wel minimaal drie dagen zitten om de mussen te laten wennen aan de nieuwe verstoring.

Ad 3. In de nieuwbouw worden definitieve nestlocaties aangebracht voor de huismus. Het betreft twaalf alternatieve nestlocaties voor de huismus. Een beeld en de locaties van de definitieve alternatieve nestkasten -plaatssen voor de huismus wordt achtereenvolgens gegeven in figuur 5 en 6.

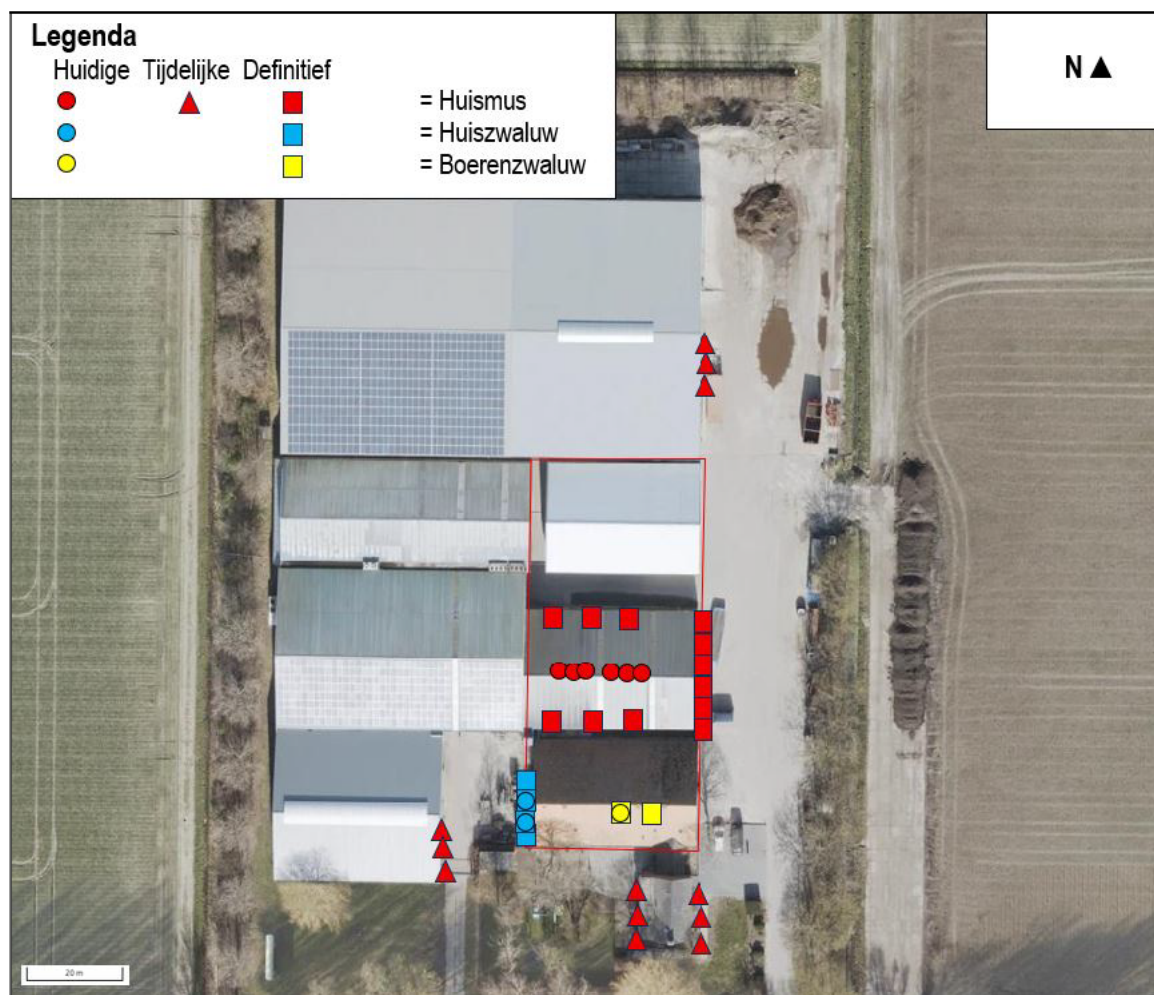
Ad 4. Na gereed komen van de plannen met de definitieve nestlocaties voor de huismus, kan de tijdelijke compensatie worden verwijderd. Desgewenst kan de tijdelijke compensatie worden behouden.

Door te werken op een manier zoals bovenstaand beschreven, blijven er nestlocaties aanwezig en kan de huismus blijven broeden in het gebied aan het Ankerpad 12 te Espel.



Huismusnestkast (vivara pro NK MU 09)

Figuur 6. Alternatieve tijdelijk te plaatsen nestkasten -plaatssen voor de huismus in het projectgebied aan het Ankerpad 12 te Espel.



Figuur 7. Locaties van de alternatieve en definitieve te plaatsen nestkasten en nestplaatsen voor de huismus, boerenzwaluw en huiszwaluw ten opzichte van de vastgestelde nestlocaties rond het projectgebied aan het Ankerpad 12 te Espel.

5.4 Mitigatie

Mitigatie betekent matiging, verzachting, vermindering en heeft als doel om de effecten op de huismus, boerenzwaluw en huiszwaluw te verminderen.

Wennen aan nieuwe situatie

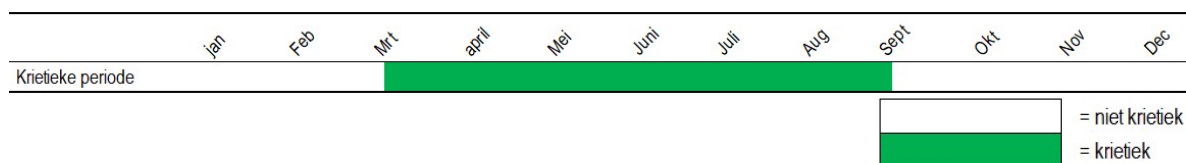
Vogels moeten wennen aan de nieuwe situatie. Voor boerenzwaluw en huiszwaluw zal direct na terugkomst van de trek een nagenoeg vergelijkbare situatie worden aangeboden en is gewinning van ondergeschikt belang. Mede op grond van het feit dat het dubbele aantal nestlocaties wordt aangeboden voor boerenzwaluw en huiszwaluw.

Om de huismus te laten wennen aan de nieuwe (tijdelijke en definitieve) verblijfplaatsen is een gewenningsperiode van drie maanden van belang. Een gewenningsperiode is de periode tussen gereed komen van de alternatieve verblijfplaatsen en het ongeschikt maken van de vastgestelde verblijfplaats.

Onnodige verstoring

Om geen onnodige verstoring te hebben is het noodzakelijk om buiten de kritieke periode van de betreffende vogelsoorten (huismus, boerenwaluw en huiswaluw) te starten met werken. De kritieke periode is de periode als de vogels nestelen. Voor boerenwaluw en huiswaluw kan er volledig buiten het broedseizoen worden gewerkt en dus buiten de kritieke periode.

Voor huismus is de kritieke periode maart t/m half september als de huismus nesten met eieren en jongen hebben (zie figuur 8).



Figuur 8. Kritieke periode van huismus.

Ongeschikt maken

Indien er gewerkt moet gaan worden in de kritieke periode van de betreffende vogelsoorten (huismus, boerenwaluw en huiswaluw), dan dienen de opstallen ongeschikt gemaakt te worden voorafgaand aan het broedseizoen. Alle nestlocaties en potentiële nestlocaties in de betreffende opstallen dienen ongeschikt gemaakt te worden.

Controle toch aanwezige vogels

De nestlocaties van de huismus worden ongeschikt gemaakt voor aanvang van de werkzaamheden. Daarnaast wordt er gewerkt buiten het broedseizoen of als er (onverhoopt) in het broedseizoen moet worden gestart met de werkzaamheden, dan worden alle nestlocaties en potentiële nestlocaties in de betreffende opstallen ongeschikt gemaakt buiten het broedseizoen.

Voorafgaand aan de werkzaamheden moet er gecontroleerd worden op nesten van (de betreffende) vogels.

Indien bij de controle nestelende vogels worden waargenomen, worden in overleg met de deskundige aanvullende maatregelen getroffen buiten het broedseizoen om de verblijfplaatsen ongeschikt te maken.

Zorgplicht

In de Omgevingswet zijn algemene zorgplichten opgenomen voor de fysieke leefomgeving. Voor alle van nature in het wild levende planten en dieren en hun leefgebied geldt daarnaast de specifieke zorgplicht zoals opgenomen in artikel 11.27 van het Besluit activiteiten leefomgeving. In het kader van de specifieke zorgplicht dient onder meer rekening gehouden te worden met broedgevallen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode

6. BELANG

6.1 Algemeen

De huismus, boerenzwaluw en huiszwaluw zijn van nature in Nederland in het wild levende soorten genoemd in de Vogelrichtlijn. Het betreft in het wild levende vogelsoorten die van nature in de EU voorkomen, met een focus op de bescherming van de 187 zeldzame en/of bedreigde soorten op bijlage 1, en daarnaast ook belangrijke trek- en overwinteringsgebieden voor trekvogels. De richtlijn verbiedt het doden, vangen, verstoren van nesten en het verzamelen van eieren en nestmateriaal,.

6.2 Voorwaarden ontheffing

Conform artikel 8.74k, eerste lid van het Bkl wordt een omgevingsvergunning van de Omgevingswet alleen worden verstrekt wanneer er is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- er bestaat geen andere bevredigende oplossing (alternatieven);
- de ingreep valt onder een in de wet genoemd belang;
- de ingreep leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort(en).

In onderstaande paragrafen staan de alternatieven, belang en staat van instandhouding weergegeven.

Daarnaast dient (altijd) rekening gehouden te worden met de (algemene) zorgplicht van de Omgevingswet.

Paragraaf 11.2.2 van het Bal, met betrekking op de Vogelrichtlijn, bepaalt voor welke flora- en fauna-activiteiten met gevolgen voor vogels een omgevingsvergunning nodig is. Artikel 8.74j van het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl) geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van de omgevingsvergunning. Op grond van artikel 11.37, eerste lid, aanhef en onder b, van het Bal geldt een verbod op het uitvoeren van flora- en fauna-activiteiten zonder omgevingsvergunning voor:

- het opzettelijk vernielen of opzettelijk beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren, of het opzettelijk wegnemen van nesten van de huismus, de boerenzwaluw en de huiszwaluw.

6.3 Alternatieven

Alternatieve locatie

Het Ankerpad 12 te Espel betreft een bestaande historische (boeren)locatie met bijbehorende opstallen die zijn gevormd direct na het inpolderen van de Noordoostpolder. Het project is locatie specifiek aangezien het gaat om het vervangen / renoveren van bestaand gebouwen. De bebouwing waar de aanvraag op ziet is in slechte staat. De loodsen zijn geheel niet meer van deze tijd en derhalve dienen deze vervangen te worden. Om de historische schuur te behouden voor de komende generaties is vervanging van het dak benodigd om deze economisch te kunnen blijven gebruiken en te onderhouden. Het project is dus locatie specifiek aangezien het gaat om het uitvoeren van onderhouds- en renovatiewerkzaamheden.

Alternatieve werkwijze

De vervanging van de panden en de dakrenovatie werkzaamheden zullen de bebouwing voor een langere tijd bruikbaar houden met een goed en gezond binnenmilieu. Het doel is om het gebouw geschikt te maken voor de komende 25 jaar en zo de komende generaties de panden te kunnen blijven gebruiken en te behouden. Dit kan bewerkstelligd worden door de voorgestelde werkzaamheden. Bij uitvoering van een beperkte renovatie met alleen de hoogst noodzakelijke werkzaamheden, waarbij vernieling van de verblijfplaatsen ook niet volledig uitgesloten kan worden, moet op korte termijn alsnog een nieuwe ingrijpende renovatie worden uitgevoerd, met meerdere momenten van verstoring als gevolg.

De aanvang van de sloop staat gepland medio februari 2026

Aansluitend zal de nieuwbouw starten welke medio september 2026 gereed zal zijn

Alternatieve planning

In de uitvoeringsplanning is rekening gehouden met de aangetroffen betreffende vogelsoorten (huismus, boerenwaluw en huiswaluw). Verblijfplaatsen van de betreffende vogelsoorten worden in de minst kritische periode ongeschikt gemaakt. Doordat de sloop en de nieuwwerkzaamheden meer dan zes maanden in beslag nemen (maart t/m september) is een alternatieve, gunstigere planning voor dit project dus niet mogelijk; er kan niet volledig worden gewerkt buiten het broedseizoen. Er kan niet sneller worden gewerkt om een kortere periode te bewerkstelligen.

Bij de planning van de werkzaamheden is dus rekening gehouden met de kwetsbare periode(n) van de huismus, boerenwaluw en de huiswaluw. Daarmee worden mitigerende maatregelen getroffen om effecten op de soorten te verminderen.

Conclusie alternatieven

Wat betreft de werkzaamheden worden alle mogelijke mitigerende uitvoeringsmaatregelen getroffen om effecten op de betreffende vogelsoorten (huismus, boerenwaluw en huiswaluw) te verminderen, hetgeen wordt opgenomen en geborgd in een ecologisch werkprotocol. Zo wordt er rekening gehouden met de kwetsbare periode van de betreffende vogelsoorten en worden er maatregelen genomen om effecten tijdens de werkzaamheden te verminderen. Met de gekozen werkwijze, planning en periode van uitvoering, wordt schade aan de huismus, boerenwaluw en huiswaluw zoveel mogelijk voorkomen.

Alternatieven in relatie tot het wettelijk belang en de te treffen maatregelen

Door het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen in / op de bebouwing worden wezenlijke effecten op de betreffende vogelsoorten uitgesloten. In dat kader zijn de alternatieven derhalve voldoende aangetoond.

6.4 Belang

De Omgevingsvergunning flora en fauna-activiteit wordt aangevraagd op grond van het belang van 'volksgezondheid'.

Sloop loodsen en nieuwbouw verwerkingsruimte:

De bestaande gebouwen voldoen qua afmeting niet meer aan de hedendaagse normen om efficiënt te kunnen werken. De werknemers zullen daardoor op termijn volksgezondheidsschade oplopen.

De vloer is minder geschikt voor heftruckgebruik. De werknemers zullen daardoor gevaren kunnen ervaren. De dak en wandisolatie voldoet niet meer aan de hedendaagse normen.

Met de nieuwbouw ontstaat er een efficiënte situatie waardoor er veel verkeersbewegingen bespaard worden. Dit is positief voor de volksgezondheid omdat ongelukken kunnen worden voorkomen.

Tevens zal de klimaatbeheersing in de nieuwe loods beter en energiezuiniger zijn waardoor er ook beter gewerkt kan worden en zo de volksgezondheid van de werknemers kan verbeteren.

Reden dakvervanging domeinschuur;

Het huidige pannendak is versleten en vertoont enkele lekkages dit is slecht voor de volksgezondheid als gevolg van schimmels e.d.. Na het aanbrengen van een nieuw deugdelijk dak is de ondergelegen constructie weer veiliggesteld voor een duurzaam behoud en een gezond leef- en werkmilieu.

Tevens wordt met de dakvervanging het aanwezige asbest verwijderd en dakisolatie aangebracht. Dit verkleint gezondheidsschade. Hiermee voldoet het pand weer aan de hedendaagse normen en is het weer toekomstbestendig. Het betreft dus regulier benodigd onderhoud welke gecombineerd wordt met asbestverwijdering en energiebesparing.

Conclusie;

Door de voorgenomen renovatie/ vervanging kan er efficiënter met minder verkeersbewegingen gewerkt worden wat de volksgezondheid voor de werknemers verbeterd. Het aanwezige asbest wordt verwijderd waarmee milieurisico's worden weggenomen.

Door de isolatieverbetering wordt er energie bespaard en wordt het binnenmilieu verbeterd en daarmee de volksgezondheid. Door de nieuwe situatie worden de arbeidsomstandigheden verbeterd (een vlakke vloer, beter klimaat door isolatie en meer daglicht).

6.5 Staat van instandhouding van de huismus

Verspreiding

De huismus komt verspreid voor in geheel Nederland en ook in de Flevopolder en de Noordoostpolder.

Populatietrend

De populatietrend van de huismus laat een sterke afname zien sinds de jaren tachtig, met een halvering van de aantallen sinds de jaren negentig. De huismus komt verspreid voor in Nederland, in De Flevopolder en in de omgeving van het plangebied (waarneming.nl). De huismus kende een sterke afname tussen 1990 en 2000, maar sindsdien is de populatie gestabiliseerd. In de periode 2013–2015 waren er naar schatting 600.000 tot 1.000.000 broedparen in Nederland. De winterpopulatie lag in diezelfde periode tussen de 2 en 3 miljoen individuen. Hoewel de trend de laatste jaren is gestabiliseerd en er sprake is van enig herstel, staat de soort nog steeds op de Rode Lijst vanwege zijn kwetsbare positie.

Leefgebied

De afname wordt veroorzaakt door verlies van nestplaatsen door verstedelijking en renovaties, en een afname van voedselbronnen zoals zaden en insecten, mede door versteende tuinen.

Dit kan het leefgebied van deze soort ongunstig hebben beïnvloed.

Toekomstig leefgebied

De broedmogelijkheden in nieuwbouwwijken wordt beperkt door een veranderde bouwstijl. Door de toepassing van nieuwe ongeschikte dakconstructies bij groot onderhoud en nieuwbouw verdwijnen veel nestgelegenheden en komen er geen of beperkte nestgelegenheden terug. Er zijn plannen en in sommige gemeente in Nederland zijn deze al genormaliseerd, om standaard in nieuwbouw voorzieningen op te nemen voor dieren zoals de huismus. Verder blijkt dat in een nieuwe stad als Almere, de situatie voor huismussen veel gunstiger is dan in een oude stad als Amsterdam, waar afnames van 90% plaats hebben gevonden (Wikipedia).

Conclusie Staat van instandhouding

Op basis van voorgaande criteria is de staat van instandhouding van huismus te omschrijven als matig ongunstig. Elke verslechtering zal bijdragen aan een verdere afname aan de huismus. Gelet op de resultaten van grootschalige inventarisaties komt deze soort echter nog algemeen voor in Nederland. De (renovatie) werkzaamheden op het adres Ankerpad 12 te Espel zal niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de huismus. Er gaat immers geen leefgebied verloren en er worden tal van alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd.

6.6 Staat van instandhouding boerenwaluw

Verspreiding

De boerenwaluw komt in heel het agrarisch gebied en gebieden met landschapselementen voor. Doorgaans ontbreekt de boerenwaluw in steden. Ook in de Flevopolder en de Noordoostpolder wordt de soort aangetroffen.

Populatietrend

De populatietrend van de boerenwaluw laat een duidelijke afname zien sinds de jaren zestig van de vorige eeuw, met een daling van ongeveer 70% in Nederland. Oorzaken hiervan zijn intensieve landbouw, leidend tot minder insecten en broedplaatsen in traditionele stallen. Sinds de eeuwwisseling is de trend in Nederland stabiel tot licht herstellend, deels dankzij de toegenomen populariteit van paardenmaneges, die geschikte open broedplekken bieden. De broedpopulatie wordt geschat op 250.000-340.000 (2018-2020). Hoewel de trend de laatste jaren is gestabiliseerd, staat de soort nog steeds op de Rode Lijst met het criterium 'gevoelig'.

Leefgebied

Zoals bovenstaand aangegeven laat de populatietrend van de boerenwaluw een duidelijke afname zien sinds de jaren zestig van de vorige eeuw, met een daling van ongeveer 70% in Nederland. Oorzaken hiervan zijn intensieve landbouw, leidend tot minder insecten en broedplaatsen in traditionele stallen. Kleinschalige agrarische gebieden en stadsranden met open velden, weilanden, overhoekjes en water worden steeds minder. Veel nestgelegenheden zoals open schuren, loodsen, stallen en onder bruggen zijn verloren gegaan.

Toekomstig leefgebied

Het toekomstige leefgebied van de boerenwaluw in Nederland is voornamelijk het boerenland met open schuren, loodsen, en bijbehorende buitenruimtes, en ook andere mensgemaakte constructies zoals bruggen, duikers en kijkhutten, mits deze toegang bieden en nestgelegenheid. In welke mate verdere verstedelijking en verdere intensivering van de landbouw zal gaan plaatsvinden en welke invloed dit zal gaan hebben, is moeilijk te voorspellen maar zeker niet positief.

Conclusie Staat van instandhouding

Op basis van bovenstaande vier criteria is de staat van instandhouding van boerenwaluw te omschrijven als zeer ongunstig. Elke verslechtering zal bijdragen aan een verdere afname aan de huismus. Gelet op de resultaten van grootschalige inventarisaties komt deze soort echter nog algemeen voor in Nederland. De (renovatie) werkzaamheden op het adres Ankerpad 12 te Espel zal niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de boerenwaluw. Er gaat immers geen leefgebied verloren en er worden tal van alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd.

6.7 Staat van instandhouding boerenwaluw

Verspreiding

De boerenwaluw komt in heel het agrarisch gebied en gebieden met landschapselementen voor. Doorgaans ontbreekt de boerenwaluw in steden. Ook in de Flevopolder en de Noordoostpolder wordt de soort aangetroffen.

Populatietrend

De populatietrend van de boerenwaluw laat een duidelijke afname zien sinds de jaren zestig van de vorige eeuw, met een daling van ongeveer 70% in Nederland. Oorzaken hiervan zijn intensieve landbouw, leidend tot minder insecten en broedplaatsen in traditionele stallen. Sinds de eeuwwisseling is de trend in Nederland stabiel tot licht herstellend, deels dankzij de toegenomen populariteit van paardenmaneges, die geschikte open broedplekken bieden. De broedpopulatie wordt geschat op 250.000-340.000 (2018-2020). Hoewel de trend de laatste jaren is gestabiliseerd, staat de soort nog steeds op de Rode Lijst met het criterium 'gevoelig'.

Leefgebied

Zoals bovenstaand aangegeven laat de populatietrend van de boerenwaluw een duidelijke afname zien sinds de jaren zestig van de vorige eeuw, met een daling van ongeveer 70% in Nederland. Oorzaken hiervan zijn intensieve landbouw, leidend tot minder insecten en broedplaatsen in traditionele stallen. Kleinschalige agrarische gebieden en stadsranden met open velden, weilanden, overhoekjes en water worden steeds minder. Veel nestgelegenheid zoals open schuren, loodsen, stallen en onder bruggen zijn verloren gegaan.

Toekomstig leefgebied

Het toekomstige leefgebied van de boerenwaluw in Nederland is voornamelijk het boerenland met open schuren, loodsen, en bijbehorende buitenruimtes, en ook andere mensgemaakte constructies zoals bruggen, duikers en kijkhutten, mits deze toegang bieden en nestgelegenheid. In welke mate verdere verstedelijking en verdere intensivering van de landbouw zal gaan plaatsvinden en welke invloed dit zal gaan hebben, is moeilijk te voorspellen maar zeker niet positief.

Conclusie Staat van instandhouding

Op basis van bovenstaande vier criteria is de staat van instandhouding van boerenwaluw te omschrijven als zeer ongunstig. Elke verslechtering zal bijdragen aan een verdere afname aan de huismus. Gelet op de resultaten van grootschalige inventarisaties komt deze soort echter nog algemeen voor in Nederland. De (renovatie) werkzaamheden op het adres Ankerpad 12 te Espel zal niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de boerenwaluw. Er gaat immers geen leefgebied verloren en er worden tal van alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd.

6.8 Staat van instandhouding huiswaluw

Verspreiding

In Nederland heeft de huiswaluw een voorkeur voor open landelijk gebied met lage vegetatie en genoeg water in de buurt. De huiswaluw roest in bomen en op andere plaatsen waar hij een goed uitzicht op zijn omgeving heeft. In landelijk gebied deelt de huiswaluw zijn broedterritorium met boerenwaluwen, maar hij heeft zich meer aangepast aan stedelijk gebied en broedt soms in stadscentra waar weinig luchtvervuiling is. In Nederland broedden er naar schatting ooit 450.000 huiswaluwen. Volgens Sovon Vogelonderzoek Nederland bedroeg het aantal in 2004 nog tussen de 60.000 en 125.000 koppels. Sinds dat jaar is er weer een lichte stijging in aantal, maar de status is nog steeds 'gevoelig' volgens de Rode Lijst van broedvogels.

Populatietrend

De huiswaluw heeft een aanzienlijke populatiedaling gekend sinds de jaren '70, met een afname van mogelijk wel 75-80% sinds de jaren '60, waardoor de soort uit veel steden verdween. Sinds de eeuwwisseling is er echter een licht herstel merkbaar en keert de huiswaluw, zij het langzaam, terug naar steden. Oorzaken van de achteruitgang zijn onder andere het verdwijnen van geschikte nestlocaties en gebrek aan modder voor nestbouw, terwijl het recente herstel waarschijnlijk wordt veroorzaakt door milieufactoren en het op grote schaal ophangen van kunstnesten en het aanleggen van modderpoeltjes. De huidige broedpopulatie wordt geschat op 85.000-120.000 (2018-2020).

Leefgebied

De huiswaluw komt vooral in open gebied voor, in de omgeving van allerlei typen gebouwen en bruggen, die voor de huiswaluw als alternatieve rotspartijen kunnen dienen. Maakt nesten tegen de gevel. Vooral op waterrijke plekken wordt naar voedsel gezocht. Daar houden de grootste aantallen vliegende insecten (muggen) zich op. In de Flevopolder is de huiswaluw relatief sterk vertegenwoordigd.

Toekomstig leefgebied

Het ideale toekomstige leefgebied voor huiszwaluwen bestaat uit open, waterrijke gebieden met insecten en modderpoelen, en gebouwen met witte, ruwe, overstekende dakranden voor nestbouw. Om dit te ondersteunen, moet men oude nesten laten zitten, geschikte dakranden wit maken, modderplaatsen creëren, kunstnesten ophangen en insectenbestrijdingsmiddelen vermijden. Het is mogelijk om deze omstandigheden te creëren.

Conclusie Staat van instandhouding

De huiszwaluw staat genoteerd op de rode lijst als gevoelig (Sovon, 2020). De landelijke staat van instandhouding is bepaald als matig ongunstig (Sovon, 2020). Gelet op de resultaten van grootschalige inventarisaties komt deze soort echter nog algemeen voor in Nederland en ook in de Flevopolder. De (renovatie) werkzaamheden op het adres Ankerpad 12 te Espel zal niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de huiszwaluw. Er gaat immers geen leefgebied verloren en er worden tal van alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd.

7. CONCLUSIE

Er is het voornemen voor de sloop en nieuwbouw van twee (geschakelde) schuren en de vervanging van een dak op een (domein)schuur aan het Ankerpad 12 te Espel, gemeente Noordoostpolder. In de te ontwikkelen panden zijn nesten van huismus, boerenwaluw en huiswaluw. Het betreft zes nesten van huismus in de loodsen, één nest van boerenwaluw en twee nesten van huiswaluw in de schuur. De verblijfplaatsen zijn beschermd via de Omgevingswet. Op grond hiervan is geconstateerd dat een Flora- en fauna-activiteit van de Omgevingswet moet worden aangevraagd.

Op grond van bovenstaande dient een vergunning flora en fauna-activiteit te worden aangevraagd en verkregen als verblijfplaatsen worden aangetast. Daarom is een plan opgesteld hoe verder omgegaan dient te worden met het de aanwezigheid van deze soorten vogelsoorten. Dit zogenaamde activiteitenplan is erop gericht om negatieve effecten op de huismus, boerenwaluw en huiswaluw zoveel mogelijk te voorkomen dan wel te verzachten. Ondanks dat is een Omgevingsvergunning flora en fauna-activiteit noodzakelijk die toeziet op het opzettelijk vernielen of opzettelijk beschadigen van nesten, rustplaatsen of het opzettelijk wegnemen van nesten van de huismus (*Passer domesticus*), boerenwaluw (*Hirundo rustica*) en huiswaluw (*Delichon urbicum*) als bedoeld in artikel 11.37, eerste lid, aanhef en onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving

In onderhavig plan wordt aangegeven hoe omgegaan wordt met de huismus, boerenwaluw en huiswaluw. De maatregelen bestaan voor:

- domeinschuur (boerenwaluw en huiswaluw)
 - half januari - half februari 2026; vervanging dak,
 - half februari 2026; realiseren definitieve compensatie boerenwaluw en huiswaluw.
 - vier alternatieve nestlocaties voor de huiswaluw (onder witte (dak)randen),
 - twee alternatieve nestlocaties voor de boerenwaluw (in de schuur).
- loodsen (huismus)
 - Twaalf tijdelijke compensatie nestlocaties realiseren voor de huismus buiten het projectgebied,
 - Ongeschikt maken nestlocaties voor de huismus,
 - Realiseren definitieve compensatie nestlocaties voor de huismus in het plangebied,
 - Eventueel verwijderen van de tijdelijke compensatie voor de huismus.

Er wordt een gewenningsperiode aangehouden van drie maanden tussen de verschillende bovenstaande fasen.

De staat van instandhouding van respectievelijk de huismus, boerenwaluw en huiswaluw is matig ongunstig, zeer ongunstig, matig ongunstig. Door het treffen van bovenstaande gerichte mitigerende en compenserende maatregelen zal de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoorten niet verslechteren en het natuurlijk verspreidingsbeeld niet worden beïnvloed.

Op basis van de zorgplicht van de Omgevingswet wordt daarnaast aanbevolen om een deskundige te betrekken op het gebied van de huismus, boerenwaluw en huiswaluw om de detaillering van de verblijfplaatsen en maatregelen vorm te geven, vast te stellen wanneer de exacte kritieke periode is en om aan te geven of de verblijfplaatsen zijn verlaten, omdat dit mede afhankelijk is van de klimatologische omstandigheden. Monitoring kan de effectiviteit van de maatregelen aantonen.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Literatuur

- Adviesbureau Mertens, 2025. Quick scan beschermde planten- en diersoorten Ankerpad 12 te Espel. Renkum, 1-222.
- Omnis, C.E., Klasberg, M., 2021. Mitigatiecatalogus gebouwbewonende soorten. Arcadis Maastricht, 1-230.
- Bij 12, IPO, 2024. Matrix soortinformatie. Utrecht, 1-90.
- Bij 12, 2023. Kennisdocument huismus, Utrecht, 1-55.
- Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J.B.M., 2016. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Nationaal Natuurhistorisch Museum Leiden, VZZ, Nijmegen, 1-348.
- EEG, 1979. Richtlijn 79/43/EEG inzake het behoud van de Vogelstand. Publicatieblad den Europese Gemeenschap, nummer L. 103.
- EEG, 1992. Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van wilde flora en fauna. Publicatieblad van den van de Europese Gemeenschap, nummer L. 206/7.
- Gemeente Leiden. Bestemmingsplan Pesthuiscomplex Leiden.
- Heijde, C.A.M. van der, 2025. Pesthuislaan te Leiden; toetsing in het kader van de natuurwetgeving. Van der Goes en Groot, 1-35.
- Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W., 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. KNNV, Overijssel, 1-260.
- Norren, Van E., 2019. Staat van instandhouding Gelderland. Rapport 2019.09. Zoogdiervereniging Nijmegen.
- Unitura, 2022. Handboek Mitigatie gebouw bewonende soorten. Werkdocument, versie 2.1, 1-41.

Adviesbureau

Mertens B.V.

Telefoon



E-mail

info@adviesbureau-mertens.nl



Advies op het gebied van natuur, ruimtelijke ordening en natuurwetgeving.